

MEVLİD GELENEĞİ ÜZERİNE
SOSYOLOJİK MÜLAHAZALAR

SOCIOLOGICAL REFLECTIONS
ON THE MEVLID TRADITION

PROF. DR. YASİN AKTAY

MEVLİD GELENEĞİ ÜZERİNE SOSYOLOJİK MÜLAHAZALAR

PROF. DR. YASİN AKTAY

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

Özet

İslam bir din olarak tektir, ama tarih boyunca çok farklı toplumlarda farklı kültürel görünümlemlerle ortaya çıkmıştır. Burada bu farklılara dayanarak bazı kültürlemlere bir üstünlük veya aşağılık atfetmek sosyolojinin değerlendirmesini aşar. Bu makalede sıkça vurgulanan bazı farklıların ihmal edilebileceği gösteriliyor. Türk İslam'ına atfedilecek bir fark aranacaksa bu, Türklerin, mesela Araplara nazaran Peygamber sevgisini ortaya koyma biçimlerinde bulunabilir. Türkler için İslam Araplara nazaran Kur'an'dan ziyade Peygamber merkezlidir. Arapça bilmeyenler Kur'an metnine fazla aşına olamadıkları için İslam'ı Kur'an'dan ziyade Peygamberin şahsında anlarlar. Hz. Muhammed'e duyulan derin sevgi dikkate alınmadan Türkler arasında İslam'ın dinsel gücü kestirilemez. Mevlid, hem Peygamber şahsiyetini, hem de Kur'an'ın vazettiği temel inançları manzum bir dille anlatır. Bu anlatımın sürekli tekrarlanan bir ayinsellikte hem peygamber şahsiyetini hem de İslam'ın inançlarını halka benimsetmekte çok önemli bir kültürel rol oynamaktadır. Mevlid ayininin toplumsal etkisi hususunda da kadın ve erkeklerin okudukları mevlidler üzerinde yapılan çalışmalar irdelenmektedir. Billhassa Mevlid metninde öne çıkan doğum, Âmine, yetimlik gibi kavramlar üzerinden kadın dindarlığı, kadını bir toplumsal özne olarak besleyen bir kaynak olarak işlemekte olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar Kavramlar

Türk İslam'ı, peygamber-merkezli İslam, Mevlid Gelenekleri, Kadın Mevlidleri, Kitabî Dindarlık, Halk dindarlığı

SOCIOLOGICAL REFLECTIONS ON THE MEVLID TRADITION

PROF. YASİN AKTAY

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT UNIVERSITY

Abstract

Islam as a religion is unique, but throughout history it has emerged with different cultural manifestations in very different societies. Attributing superiority or inferiority to certain cultures based on these differences here is beyond the evaluation of sociology. This article shows that some of the differences that are often highlighted can be neglected. If a difference to be attributed to Turkish Islam is to be sought, it can be found in the way Turks display their love of the Prophet compared to Arabs, for example. For Turks, Islam is more Prophet-centered than the Qur'an compared to Arabs. Those who do not speak Arabic understand Islam in the person of the Prophet rather than the Qur'an, as they are not very familiar with the text of the Qur'an. The religious strength of Islam among Turks cannot be predicted without considering the deep love for Muhammad. Mevlid, textually, describes both the personality of the Prophet and the basic beliefs of the Qur'an in a poetical language. This narrative plays a very important cultural role in making the people adopt both the personality of the prophet and the beliefs of Islam with a constantly repeated ritual. In terms of the social influence of the mevlid ritual, the studies on the mevlids recited by men and women are examined by some sociological studies. It is emphasized that women's religiosity works as a resource that construct the social subjectivity of women, especially through concepts such as birth, Amine, orphanhood that stand out in the text of Mevlid.

Keywords

Turkish Islam, prophet-centered Islam, Mevlid Traditions, Women's Mevlids, Scriptural Piety, Folk Piety

